

Ο Μενέλαος και η Ελένη βασίλευσαν στη Σπάρτη πολλά χρόνια μετά την επιστροφή τους. Από τη γυναίκα του, ο Μενέλαος είχε μια κόρη, την Ερμιόνη, την οποία είχε υποσχεθεί στον Νεοπτόλεμο να του τη δώσει σύζυγο. Είχε και δυο γιους, τον Μεγαπένθη και τον Νικόστρατο (αν και ο δεύτερος ελάχιστα αναφέρεται) που του είχε κάνει η σκλάβα Πιερία, όσο η Ελένη βρισκόταν στην Τροία. Οι δυο νόθοι γιοι θα προσπαθούσαν μετά τον θάνατό του να πάρουν την εξουσία αλλά ως τότε πολλά έμελλε να συμβούν.

Πρώτ' απ' όλα, ο Μενέλαος έπρεπε να στείλει την Ερμιόνη στη Φθία, να παντρευτεί τον γιο του Αχιλλέα. Κι έπειτα, έπρεπε να παντρέψει τον γιο του, Μεγαπένθη (τον «μέγα πένθος» για την απιστία και απουσία της Ελένης). Στην Οδύσσεια, η ραψωδία δ ξεκινά με την άφιξη στη Σπάρτη του Τηλέμαχου (γιου του Οδυσσέα) και του γιου του Νέστορα, Πεισίστρατου (μετάφραση Αργύρη Εφταλιώτη):

«Κάτου στις Λακεδαιμόνας τα βραχοκάμπια φτάνουν,

και στα παλάτια ξεκινούν του δοξαστού Μενέλα.

Βρήκαν τον κ' έκανε χαρά με περισσούς δικούς του,

τι γιο και κόρη πάντρευε στο σπιτικό του μέσα.

Στου ατρόμητου Αχιλλέα το γιο την κόρη του προβόδα,

που από την Τροία την έταξε και λόγο του είχε δώσει,

και τώρα τέλος φέρνανε οι αθάνατοι στον γάμο.

Με αλόγατα και μ' άμαξες την έστειλνε στη χώρα

των Μυρμιδών την ξακουστή, που βασιλιάς τους είταν.

Και για τον γιο του διάλεξε του Αλέχτορα την κόρη

στη Σπάρτη* ο χαδεμένος του λεβέντης Μεγαπένθης

είταν αυτός και η μάνα του σκλαβούλα, τι η Ελένη

άλλο παιδί δε γέννησε κατόπι της Ερμιόνης

της ώριας, που χρυσόλαμπε σαν ίδια η Αφροδίτη...».

Όμως, ο Μενέλαος ελάχιστες φορές ένιωθε ευτυχισμένος, παρ' όλη την δόξα και τα πλούτη του. Η θύμηση του αδικοχαμένου αδελφού του, Αγαμέμνονα, τον βασάνιζε. Και η απώλεια των συντρόφων του τον έκανε να μην μπορεί να χαρεί τα πλούτη του. Λέει γι' αυτό στην Οδύσσεια (δ 97 κ.ε., πάντα σε μετάφραση Αργύρη Εφταλιώτη):

«Μακάρι να μου μνήσκανε (έμενε) το τρίτο μες στους πύργους

κ' οι άντρες να γλυτώνανε που μας χαθήκαν τότες

στην Τρωάδα την πλατύχωρη, μακριά από την πατρίδα.

Όλους εγώ τους κλαίω εκείους και δέρνουμε, κλεισμένος

σαν κάθουμαι πολλές φορές σ' αυτά μου τα παλάτια,

κι ώρες το κλάμα χαίρουμε, ώρες το κόβω πάλε,

τι γλήγορα χορταίνεται το κρύο το μοιρολόγι...».

Όταν ο Μενέλαος και η Ελένη πέθαναν, τους έθαψαν στην Θεράπνη, στις όχθες του Ευρώτα. Και οι δυο, τοποθετήθηκαν στο νησί των Μακάρων. Η πρώτη πέθανε ο Μενέλαος, οπότε η Ελένη εκδιώχτηκε από τους νόθους γιους του, για να γίνει σύντροφος του Αχιλλέα στο νησί Λευκή, μετά τον θάνατό της, αν και πολλοί επιμένουν ότι ποτέ δεν επέστρεψε στη Σπάρτη. Έχει ήδη γίνει αναφορά σε όλα αυτά.

(τελευταία επεξεργασία, 12 Απριλίου 2022)